

Η ΣΠΑΡΤΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΧΡΟΝΟΣ 1ος — ΦΥΛΛΟ 3

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ Μ. ΑΣΙΑΣ

ΣΕΠ/ΡΗΣ - ΟΚΤΩΒΡΗΣ 1989

ΣΗΜΕΙΩΣΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΜΑΣ ΣΤΙΣ ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ

Έγινε από 3 χρόνια ή 'Ένωση Σπάρτης οργάνωσε και πάλι εκδρομή - προσκύνημα στις Αλησμόνητες Πατρίδες. Με διαφοροποιημένο πρόγραμμα αυτή τη φορά, αλλά πάντα με επίκεντρο τη Σπάρτη, πραγματοποιήθηκε στο διάστημα 22-29 Αυγούστου 1989 μια νέα... κάθοδος συμπατριώτων μας, μια νέα πορεία στους γενέθλιους τόπους ή τόπους της καταγωγής και στις ιερές μνήμες ή τις αναζητήσεις.

Το οδοιπορικό των 8 αυτών ημερών ήταν τόσο γεμάτο από εντυπώσεις και παραστάσεις που θ' απαιτούσε πολλές σελίδες περιγραφών, βιβλίο ολόκληρο για ν' αποδοθεί οωστά. Εδώ θα περιοριστούμε σε μια περιληπτική, χωρίς λογοτεχνικές προεκτάσεις, ημερολογιακή καταγραφή:

Τρίτη, 22 Αυγούστου: Με την πτήση 854, στις 3 το μεσημέρι, πετάμε από το αεροδρόμιο του Ελληνικού προς τη Σμύρνη. Ταξιδί λιγότερο από μια ώρα, πολύ ήσυχο επάνω από τα νερά και τα νησιά του Αιγαίου. Αφίξη στη Σμύρνη. Γρίγορες διατυπώσεις, επιβίβαση στο πούλμαν, μετάβαση στο ξενοδοχείο που είναι στο κέντρο σχεδόν της πόλης. Απομεσήμερο σε μια πολιτεία που ασφυκτιά κυκλοφοριακά. Ο Μέλης, ο Πάγος, το λιμάνι της Σμύρνης, το Και, το Διοικητήριο, το καράβι που μας πάει στο Κορδελί, η Πούντα με τα σωζόμενα αρχοντικά της... όλα γρήγορα δεμένα με τις ιστορικές αναφορές... Να εδώ ήταν η λέσχη των Κυνηγών, όπου το γραφείο των Σπαρταλήδων της Σμύρνης κι όπου αποβιβάστηκε στις 2 Μάη 1919 ο Ελληνικός Στρατός, κάπου, εκεί η Αγία Φωτεινή με το καμπαναριό της, η Ευαγγελική Σχολή, στο βάθος οι εξοχές η Καραντίνα και το Καρατάσι... Η νυχτερινή δέηση του μουεζήνη από την κασέτα, το τυπικό γεύμα στην παραλία με τα φωτάκια και τις ση-

μαίες... Είμαστε ένα πολύ ζωντανό γκρουπ 50 εκδρομέων - προσκυνητών που πότε χάνεται στη συγκίνηση και τον καπηλό και πότε βρίσκεται στην πραγματικότητα, που σπαρταράει τριγύρω με τα γνώριμα ακόύσματα της μουσικής και της γλώσσας που μιλιέται (τουρκικά και ελληνικά). Η βόλτα με το αμαξάκι. Το μαρτύριο του ύπουν στα δωμάτια του ξενοδοχείου που δεν ξεχωρίζουν από φούρνο. Η τηλεόραση που επίσημα προβάλλει δύο τουρκικά και δύο ελληνικά κανάλια (η Σμύρνη, το Κουσάντασι, κι άλλα λιμάνια Αιγαϊκά μιλούν τα καλοκαίρια πάλι τις 2 γλώσσες).

Τετάρτη, 23 Αυγούστου: Ο πρωινός μας δρόμος ακολουθεί τα ίχνη του ελληνικού στρατού στην πορεία του προς το Σαγγάριο. Το Σίτυλο, ο Μπουρνόβας, η Μαγνησία, οι Σάρδεις, (οι αρχαιότητες κατάσπαρτες στο δρόμο μας, ο Κροίσος, ο Κύρος, ο Μ. Αλέξανδρος, η Ρώμη, το Βυζάντιο αλληλοκαλύπτονται κι αλληλοσυμπληρώνονται) τα γράμματα επάνω στα επιστύλια μιλούν γι' αυτοκράτορες και δόξες ρωμαϊκές στη γλώσσα την Ελληνική) το Σαλιχλή, το Κούλα (η πατρίδα του μεγάλου δασκάλου της Σπάρτης Ευαγγελινού Μισαλήδη: 1843), το γεύμα σ' ένα εξοχικό κέντρο με πρότυπη οργάνωση κι αστραφτερή καθαριότητα, το Ουσάκη, η πορεία προς νότον πια για τη Σπάρτη, το Τσιβρόλ, το χάσιμο της κανονικής συνέχειας της πορείας από έλλειψη σηματοδότησης, το Τζάζκιρι, οι παρυφές του Κετσίμπορλου, το Ντίνερ με τα νερά του, τους κήπους του και την αρχαία ιστορία ως Απάμειας, οι παρυφές του Ουλούμπορλου (Απολλωνία - Σωζόπολη) κι επί τέλους προς το σύρουπο: η Σπάρτη, που σου φανερώνεται έξαφα πανέμορ-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 4

Ψάλλεται το τρισάγιο μέσα στο ναό της Μητρόπολης.

σπαρταλήδικα

ΣΤΗΝ ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΗ ΣΠΑΡΤΗ, όπως μας λένε οι παλιοί, υπήρχαν 11 ναοί και εξωκλήσια. Ανάμεσά τους κι οι τρεις μεγαλύτερες εκκλησίες, αφιερωμένες και οι τρεις στην Παναγία: τα Γενέθλια (η Μητρόπολη), τα Εισόδια και η Κοίμηση (η μοναδική εκκλησία με τρούλο). Σήμερα δυστυχώς σώζονται μόνον οι κορμοί των Γενεθλίων και των Εισοδίων (που αρκούν ίσως αυτοί και μόνο για να μιλήσουν για τη μεγαλοπρέπεια όλων), τα κομμάτια από μια πέτρινη κολόνα της Κοίμησης, ένα μικρό τμήμα από τον Άγιο Γεώργιο στο υπόγειο ενός σπιτιού, κάποια ελάχιστα σπαράγματα από τους Αγίους Αναργύρους, η Θέση του Αγίου Νικολάου. Στο ταξίδι του Αυγούστου που πραγματοποίησε η 'Ένωση (μιλούμε σ' άλλη σελίδα γι' αυτό) επιτύχαμε να βρούμε το σκελετό ενός ακόμη ναού: του υπόγειου ναού της Κοιμήσεως, δηλαδή του χειμερινού ναού των κατοίκων της συνοικίας του Εμριού, που ήταν αφιερωμένος στον Άγιο Παντελεήμονα. Κανές ως τώρα, εδώ και 40 περίπου χρόνια αφότου είχε γίνει το πρώτο ταξίδι, δεν μας είχε μιλήσει για το ναό αυτό. Η επιμονή των επικεφαλής της εκδρομής, η επισταμένη αναζήτηση των ιχνών από τα θεμέλια της Κοιμήσεως και η στέρεη πίστη που εκφράστηκε με τις ευχές των ιερωμένων (ο ένας ήταν ο συμπατριώτης μας πατήρ Γερμανός) έφεραν το αποτέλεσμα. Ίσως και μόνον για αυτήν την αποκάλυψη άξιζε τον κόπο να γίνει αυτό το ταξίδι στην Αλησμόνητη Πατρίδα...

ΣΠΑΡΤΑΛΗΔΕΣ βουλευτές τα στοιχεία που έχω αναγνωρίζουν δύο: τον Βασιλάκη Αρτεμιάδη και τον Περικλή Ηλιάδη. Στις τελευταίες εκλογές και για λίγες μόνον εκατοντάδες ψήφους ο συμπατριώτης μας Λάζαρος Εφραίμογλου έχασε την εκλογή στην Α' Περιφέρεια της Αθήνας. Είναι πρώτος επιλαχών. Ανεξάρτητα από κομματική τοποθέτηση θεωρούμε επιτυχία το γεγονός αυτό δεδομένης της τόσο δύσκολης εκλογικής μάχης σε μια Περιφέρεια που από παράδοση συγκεντρώνει τα πιο μεγάλα ονόματα. Αν λάβουμε υπόψη ότι ήταν η πρώτη φορά που ο αγαπητός μας Λάζαρος έβαζε υποψηφιότητα, τότε βάσιμα μπορούμε να πιστεύουμε σε μια πανηγυρική εκλογή του στις προσεχείς βουλευτικές εκλογές.

Με την ευκαιρία αυτής της αναφοράς στον εκλεκτό συμπατριώτη και μέλος της Ενώσεως να σημειώσουμε ότι τα επίτιμα μέλη μας: Γιάννης Χαραλάμπους και Απόστολος Κακλαμάνης (τέως υπουργοί) επανεξέλεγχαν βουλευτές στη Β' Περιφέρεια της Αθήνας. Τους συγχαίρουμε θερμά γι' αυτό. Ο Γιάννης Καψής, ως γνωστόν, δεν είχε θέσει υποψηφιότητα.

Βουλευτής επίσης στη Β' Αθηνών επανεξέλεγκτη ο τακτικός φίλος της Ενώσεως κ. Απόστολος Κράτσας.

ΟΣΟΙ παρακολούθησαν την εκπομπή - ντοκυμαντέρ «Έξοδος» της 2-9-1989 στην ΕΤ-1, που διαπραγματεύοταν τα της Μι-

Επίσκεψη στην αδελφή πόλη Πόραντ

Όπως είναι γνωστό σε πολλούς Ιωνιώτες ο Δήμαρχος κ. Ηρακλής Γκότσης με ενέργειες αυτού και του Δημάρχου Φραγκίσκου Λοπουσέκ του Πόραντ Τσεχοσλοβακίας στις 9-10-87 υπέγραψαν πρωτόκολλο αδελφοποίησης των δύο πόλεων. Έτσι εκτός των ανταλλαγών, απόψεων που έχουν κατά διασπόμενα οι δύο δήμοι, κάθε χρόνο το καλοκαίρι ανταλλάσσουν αποστολές δημοτών. Έτσι λοιπόν στην εφετινή αποστολή με ομόφωνη απόφαση του Προέδρου μας κ. Χάρη Σαπουντζάκη και του διοικητικού συμβουλίου πήραν μέρος στην αποστολή ως αντιπρόσωποι της Ένωσης Σπάρτης Μ. Ασίας οι κ.κ.: Νικόλαος Χατόγλου και Γεώργιος Κοκκινίδης.

Την Δευτέρα 3-7-89 με αρχηγό αποστολής το δημοτικό σύμβουλο κ. Ιωσήφ Πολυκάρπου και τον αντιδήμαρχο κ. Θεόδωρο Παπαδημητρίου, συγκεντρωθήκαμε στο Πνευματικό Κέντρο Ν. Ιωνίας 73 άτομα, διάφοροι φορείς του Δήμου μας και με δύο πούλμαν, πήγαμε στο αεροδρόμιο, όπου περιμέναμε να έλθει η αποστολή του Πόραντ, διότι με το ίδιο αεροπλάνο έπρεπε να ταξιδέψουμε κι εμείς. Με κάποια σχετική καθυστέρηση φθάσαμε μέσω ΚΟΣΤΣΕ στο Πόραντ, το βράδυ.

Την άλλη μέρα, **Τρίτη 4-7-89**, μας υποδέχθηκαν ο Δήμαρχος και η δημοτική αρχή του Πόραντ στην αίθουσα τελετών. Κατόπιν των σχετικών προλόγων και της υπογραφής των παρευρισκόμενων στο βιβλίο επισκεπτών του δήμου, επακολούθησε πρόποση και γεύμα.

Εδώ θέλω να επισημάνω την παράλειψη του κ. Ιωσήφ Πολυκάρπου. Παρ' ότι συμπατριώτης δεν αναφέρθηκε καθόλου στην Ένωση Σπάρτης. Εν συνεχείᾳ πήγαμε στο Μουσείο της πόλης και είδαμε αρκετά αξιόλογα αρχαία. Τελεώσαμε την ημέρα μας με βόλτα στα μαγαζιά και καταλήξαμε στο ξενοδοχείο για το βραδυνό φαγητό στις ο-

χτώ η ώρα, διότι αργότερα δεν βρίσκεις τίποτα, σε όλη την πόλη.

Τετάρτη 5-7-89.

Μας πήγαν στα όρη Τάτρα. Μια πάρα πολύ ωραία καταπράσινη και χιονισμένη τοποθεσία όπου ανεβήκαμε με τα τετραθέσια βαγόνια του τελεφερίκ του οποίου η διάρκεια είναι μια ώρα περίπου, πάνω από τα τεράστια και καταπράσινα έλατα.

Επάνω στην κορφή βρίσκεται το αστεροσκοπείο της πόλης καθώς και μια καταγάλανη και κρυστάλλινη λίμνη, που συμπληρώνει το όλο μαγευτικό τοπίο.

Πέμπτη 6-7-89.

Η μέρα αυτή ήταν διαφορετική από τις άλλες διότι είχαμε κοντά μας το υγρό στοιχείο, τον παραπόταμο Ντούναετς του Δούναβη που βρίσκεται μεταξύ Τσεχοσλοβακίας και Πολωνίας. Ενα πάρα πολύ ωραίο ποτάμι μεταξύ θεόρατων καταπράσινων βουνών. Εδώ επιβιβασθήκαμε σε βάρκες αυτοσχέδιες συναρμολογούμενες όπου η κάθε μια αποτελείτο από πέντε σχεδίες που τις έδεναν με σχοινιά. Η βάρκα είχε (16) δέκα έξι άτομα μέσα εκ των οποίων δύο τσέχοι πλήρωμα, ένας μπρος και άλλος πίσω όπου με ένα κοντάρι ο καθ' ένας και τη βοήθεια του νερού οδηγούσαν τη βάρκα. Κατ' αυτόν τον τρόπο διασχίσαμε αρκετά χιλιόμετρα στο ποτάμι.

Παρασκευή 7-7-89

Το πρόγραμμα για σήμερα έχει επίσκεψη σ' ένα χωριό Τζιάρ όπου παρακολουθήσαμε τοπικό γάμο με παλιές ενδυμασίες τις οποίες φόρεσαν μέλη της αποστολής μας, καθώς και ο φίλος μου κ. Νίκος Χατόγλου.

Σάββατο 8-7-89

Εκδρομή στο σπήλαιο Ντομπισίνακα το οποίο βρίσκεται σε υψόμετρο 950 μέτρων και είναι γεμάτο από τεράστιους σταλακτίτες. Η θερμοκρασία μέσα στο σπήλαιο είναι 3-4 Κελσίου μείον. Οι δε διάδρομοι και τα σκαλοπάτια είναι από ξύλο.

Οι εκπρόσωποι της Ένωσης κ.κ. Χατόγλου - Κοκκινίδης έχοντας στη μέση τον δήμαρχο του Πόραντ. Αριστερά ο κ. Ιωσήφ Πολυκάρπου, Σπάρταλης κι αυτός, δημ. σύμβουλος κι αρχηγός της αποστολής.

Στη συνέχεια μας πήγαν σ' ένα πολύ ωραίο δάσος, όπου βρίσκεται ένα ωραιότατο περίπτερο κυνηγητικό μέσα σ' ένα αγρόκτημα με αγριογούρουνα, τα οποία είναι κλεισμένα με διπλό συρματόπλεγμα. Επίσης έχει ένα γραφικότατο πηγάδι με αντλία χειρός που στο νερό του παγώναμε τις μπύρες. Μέσα σ' αυτόν τον παράδεισο με μά πολύ ζεστή φιλοξενία μας δέχτηκαν και έψησαν αρνιά στη σούβλα. Τραγουδήσαμε χορέψαμε και το βράδυ μας έφτιαξαν ένα πολύ ωραίο παραδοσιακό φαγητό το «Γκούλα», το οποίο έψηναν επί πέντε ώρες με ξύλα μέσα σ' ένα καζάνι.

Κυριακή 9-7-89

Εκδρομή σε μιά πολύ ωραία λίμνη «Στέμωσκε Πλέσα» όπου δίπλα βρίσκεται το χιονοδρομικό κέντρο με δύο πελώριες πίστες και αρκετές εξέδρες. Επίσης έχει δυο μικρά τελεφερίκ τα οποία σε πηγαίνουν στην κορυφή του βουνού.

Δευτέρα 10-7-89.

Η μέρα μας ήταν αφιερωμένη στα ψώνια στο ΚΟΣΤΣΕ. Μια πόλη με παλιά ωραία κτίρια και πλούσια αγορά.

Τρίτη 11-7-89

Τελευταία μέρα στο Πόραντ. Χωρίς πρόγραμμα εν όψει της αναχώρησης.

Γιώργος Κοκκινίδης

ΑΓΩΝΕΣ ΣΚΑΚΙΟΥ

Οι νικητές των αγώνων Σκακιού ποζάρουν με τα έπαθλά τους.

διεύθηκαν σε αρκετές εφημερίδες και το αξιόλογο σκακιστικό περιοδικό «Κάισσα». Την απονομή των επαθλών έκανε ο δήμαρχος Ν. Ιωνίας κ. Ηρ. Γκότσης, εκπρόσωπος του ΟΦΝΙ και από την Ένωση Σπάρτης ο κ. Χατόγλου.

Αλέξανδρος Ι. Νομικός

ΑΠΟ 1ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΠΑΛΙ ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΚΑΚΙΟΥ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ 6-15 ΧΡΟΝΩΝ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛ. 1

κρασιατικής εκστρατείας και της Καταστροφής, θ' αναγνώρισαν ίσως τη φωνή του αείμνηστου επ. προέδρου μας Κοσμά Νικολαΐδη που σχολίαζε με το δικό του αυθεντικό τρόπο την εξορία των ανδρών και την πορεία προς τον θάνατο. Με την ευκαιρία που γίνεται αυτός ο λόγος θέλουμε να τονίσουμε ότι: πολλές φορές τα δίκτυα της τηλεόρασης «παίρνουν» εικόνες και συνεντεύξεις από την Ένωση και τα στελέχη της χωρίς να τηρούν ορισμένες υποχρεώσεις. Τελευταία μάλιστα επί δύο ολόκληρες ημέρες ένα πολυμελές συνεργείο της ΕΤ-1 εγκαταστάθηκε στο Πνευματικό μας Κέντρο και δούλεψε μ' επικεφαλής τον κ. Καραϊσκάκη για μια σειρά εκπομπών με τον τίτλο «το ρίζωμα».

Η Ένωση είναι πάντα πρόθυμη να συμβάλει στην πραγματοποίηση εκπομπών που σκοπεύουν στη διάσωση της ιστορικής μας μνήμης και της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Όμως στοιχειώδης νομίζουμε υποχρέωση υπάρχει για τους υπεύθυνους και στις πηγές πληροφόρησής τους ν' αναφέρονται ονομαστικά (και να μη τις παρασιωπούν) και έγκαιρα να γνωστοποιούν ημέρες και ώρες μεταδόσεων για να ενημερώνουμε σχετικά τα μέλη μας κι εμείς, ώστε να μην υπάρχουν δικαιολογημένα παράπονα.

Και μια απαραίτητη σημείωση: ο σταυρός που υπάρχει στο μέσον του 2ου φύλλου της εφημερίδας μας είναι βέβαια ο σταυρός του Πρωτοπρεσβυτέρου Παπαϊωακείμ Πεσματζόγλου. Βρίσκεται στο Μουσείο μας.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς

Ο Πρόεδρος της Ένωσης
Χάρης Σαπουντζάκης

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο τρεις πρώτες νικητές του Γυμνασίου και ο τέσσερις πρώτοι του Δημοτικού ανήκουν στην Εν. Σπάρτης που κυριάρχησε στους αγώνες. Αυτό δείχνει την συστηματική δουλειά που γίνεται στο Σύλλογο.

Επίσης πρέπει να προστεθεί ότι η αναγγελία των αγώνων όπως και τα αποτελέσματα δημο-

Οι πρώτοι Σπαρταλήδες Πρόσφυγες του Δήμου Πειραιά

Ειδική έρευνα για την εφημερίδα μας από τη φιλόλογο - Γυμνασιάρχη δίδα

Αρχοντία Παπαδοπούλου

Το 1922 σημάδεψε ανεξίτηλα, όχι μόνο την πολιτική και κοινωνική ιστορία της Ελλάδας αλλά και την ατομική συμπεριφορά των καταδιωγμένων Ελλήνων της Ανατολής. Αυτοί οι άνθρωποι απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων της Ανατολής, μετά από τόσους αγώνες (πολεμικές συγκρούσεις, κατακτήσεις), κατόρθωσαν να διατηρήσουν το ελληνικό πνεύμα στον ευρύτερο Μικρασιατικό χώρο, όπου είχαν ενταχθεί και είχαν καταξιωθεί πλήρως στον πολιτικό, κοινωνικό, πνευματικό, εμπορικό, τεχνικό και αγροτικό τομέα, ξαφνικά βρέθηκαν ν' αντιμετωπίζουν από την αρχή χωρίς οικονομικούς πόρους οι περισσότεροι το ξαναχτίσιμο της ζωής τους.

Ο Πειραιάς φάνηκε άλλη μια φορά, όπως και μετά την επανάσταση του 1821 πόλος έλξης των νέων προσφύγων.

Το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας έδινε ελπίδες γι' αποκατάσταση στους ξεριζωμένους αυτούς ανθρώπους. Στα δημοτολόγια του δήμου Πειραιά των ετών 1923-24 συναντήσαμε 192 Σπαρταλήδες που ξεκίνησαν τη νέα ζωή τους στην αλμυρή θαλασσινή γη του Πειραιά. Αυτούς τους πρόσφυγες παρουσιάζουμε σήμερα όπως βρέθηκαν στα παραπάνω δημοτολόγια.

Αναφέρουμε ότι διαπρήσαμε τη σειρά, και την ορθογραφία των δημοτολογίων και ακόμη ότι λείπουν μερικά ονόματα εξαιτίας της φθοράς των σελίδων τους. Διαπιστώνουμε ότι το όνομα Σπάρτη γράφεται με παραλλαγές, όπως θα το υπαγόρευαν στο δημοτικό υπάλληλο οι ίδιοι οι πρόσφυγες. Απ' αυτό συμπεραίνουμε ότι οι κάτοικοι της Σπάρτης την ανέφεραν διαφορετικά* έτσι έχουμε τα παρακάτω: Σπάρτη, Σπαρτή, Σπάρτα και Σπαρτά. Ακόμη, διαπιστώνουμε και στη Σπάρτη της Πιαιδίας ακολουθούσαν και εκεί την συνήθεια των άλλων ελληνικών πόλεων της Ανατολής, να χρησιμοποιούν δηλαδή ως βαπτιστικά ονόματα αρχαία και βυζαντινά δείχνοντας αφ' ενός την συνέχεια του Ελληνισμού κι αφ' ετέρου την πίστη και την ευλάβεια για τους πολυπληθείς κήρυκες και μάρτυρες της ορθόδοξης χριστιανικής πίστεως.

Ας μην λησμονούμε ότι σ' αυτές τις ελληνικές χώρες της Ανατολής ρίζωσε πρώτα η διδασκαλία του χριστιανισμού κι ότι η ελληνική Ανατολή γέννησε ανέθρεψε και παρέδωσε στον κόσμο μεγάλους Πατέρες της εκκλησίας μάρτυρες, αγίους και μοναχούς.

Στο σημείο αυτό παραθέτουμε κατά χρονολογική σειρά τους 192 πρώτους Σπαρταλήδες πρόσφυγες και ακολουθούμε αλφαριθμητική σειρά κατά γράμμα αλλά όχι κι εσωτερικά, επειδή τους καταγράφουμε όπως τους βρήκαμε.

1923

Βουρδουλόγλου Σταύρος Αργυρίου Σπαρτά¹
Γαβριηλίδης Αβραάμ Ιωάννου Σπαρτή²
Γεωργιάδης Γεώργιος Ευστρατίου Σπάρτα³
Γεωργίου Χαράλαμπος Ιωάννου Σπαρτά⁴
Δασκαλόπουλος Γεώργιος Λουκά Σπάρτα⁵
Διαμαντόγλου Αικατερίνη Χρήστου Σπάρτη⁶
Δουρμούσογλου Γεώργιος Αναστασίου Σπάρτα⁷
Ελαζίδης Ηλίας Ιωάννου Σπάρτα⁸

ΔΩΡΕΕΣ - ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΩΣΗ

Η κινητοποίησή μας για οικονομική στήριξη του προγραμματισμού έργων, που είχαμε εξαγγείλει στο προηγούμενο φύλλο συνέχισε να φέρνει καρπούς. Ήδη ανακοινώνουμε τη γενναία επιχορήγηση εκ 500.000 δραχμών του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών για την εκτέλεση του πολιτιστικού μας προγράμματος. Προς το Υπουργείο αυτό είχαμε και παλαιότερα αναφερθεί σχετικά. Οφείλουμε να το ευχαριστήσουμε όπως οφείλουμε ξεχωριστά να ευχαριστήσουμε και τον τέως Υπουργό και τώρα Βουλευτή κ. Γιάννη Χαραλάμπους για τις συνεχείς προσπάθειες του προς την κατεύθυνση αυτή.

Στο διάστημα από 1-4-1989 έως 15-9-1989 έγιναν οι παρακάτω δωρεές στην Ένωσή μας:

Pierre Nigault δραχμές 30.000, Παύλος και Γεσθημανή Κιοτσέκογλου δραχμές 10.000, Γεώργιος και Αντιγόνη Φίλιου δρχ 5.000 στη μνήμη στρατηγού ε.α. Εμμ. Σεραφετινίδη, Έλλη Μιχαηλίδου δραχμές 50.000, Αθανάσιος Εφραίμογλου δραχμές 10.000, Μπαφατάκη Γεωργία δρχ. 10.000, Νίνα Εσόγλου δραχμές 10.000 στη μνήμη του συζύγου της και της Αλεξάνδρας Εσόγλου, Χαρίκλεια Τσακίρη δραχμές 50.000, Μαριάνθη Βαρόγλου δραχμές 10.000 στη μνήμη του συζύγου της Κώστα, Καλλιόπη Παπαθεοδώρου δραχμές 5.000 στη μνήμη της αδελφής της 'Αννας Κασιμάτη, Γεώργιος Εμβαλωμένος δραχμές 5.000 στη μνήμη γονέων, Ευαγγελία Χατζηαθανάσογλου δραχμές 20.000 στη μνήμη συζύγου της Μιχαήλ και της κόρης της Ιουλίας, Άλεκα Αγγελοπούλου δραχμές 5.000, Αντ. Κρασσάς και Δ. Κούρτης δραχμές 10.000, αιδεσ. Ιωάννης Νομικός δραχμές 3.000, Ελευθερία Περδίκη δραχμές 60.000, Γεσθημανή Καρβέλα δραχμές 90.000, Αγγελική Σακελλαρίου και Μαριάννα Δελαπόρτα δραχμές 5.000 στη μνήμη Λουκά Ουλκέρογλου, Κίμων Ελμαλόγλου δραχμές 10.000 στη μνήμη Παντελή Χαβατζόγλου, Κίμων Ελμαλόγλου δραχμές 10.000 στη μνήμη Γεωργίου Εφραίμογλου, Περικλής Παπάζογλου δραχμές 10.000 στη μνήμη Γεωργίου Εφραίμογλου, Ευθυμία Σπύρογλου δραχμές 20.000 στη μνήμη του συζύγου της Σταύρου, Δημήτριος Μουφλής δραχ. 5.000 στη μνήμη του φίλου του Σταύρου Σπύρογλου, Ο κ. Χ. Ευσταθιάδης στη μνήμη Πλάτωνος Κ. Ευσταθιάδη δραχμές 50.000.

Από παραδρομή δεν αναφερθήκαμε στο προηγούμενο φύλλο μας στη δωρεά από 50.000 δραχμές του καλλιτέχνη κ. Νίκου Βουλγαρέλη.

'Όλους τους φίλους της 'Ένωσης για την πολύτιμη ηθική και υλική τους αφρωγή στην πραγμάτωση σκοπών μορφωτικών, πολιτισμικών και εθνοφελών θερμότατα ευχαριστούμε...

Εξ άλλου για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης μας προσέφερε ο κ. Παναγιώτης Καραθανάστης 30 βιβλία. Επίσης βιβλία προσέφεραν ο κ. Κονταξόπουλος, ο κ. Φραγκούλης.

Ο κ. Χρ. Ρουμελιωτάκης συνέχισε να μας στέλνει την θαυμάσια «Σχεδία» του, η 'Ένωση Σμυρναίων τη «Μικρασιατική ηχώ», ο κ. Δαιδώτης «Τον Κήρυκα της Ν. Σμύρνης», ο πανοσολογιότατος αρχιμανδρίτης Γρηγ. Πουλάκης τα επιμελημένα του «Ορθόδοξα Μηνύματά του», ο κ. Γ. Περτσεμλίδης την «Ιωνική 'Ένωση». Η Νέας Σινασός και η 'Ένωση των εκ Μαγνησίας μας έστειλαν έντυπά τους καθώς και ο «Νέος Κύκλος Κων/πολιτών». Ευχαριστούμε.

Ελευθεριάδης Ιορδάνης Λεοντίου Σπάρτη
Εσάγολου Γρηγόριος Δαμιανού Σπάρτα
Ευθυμιάδης Κων/νος Ευθημίου Σπάρτα
Ευθύμιογλου Δαμιανός Σταύρου Σπάρτα
Ευθύμιογλου Σταύρος Δαμιανού Σπάρτα
Ευθύμιογλου Δαμιανός Σταύρου Σπάρτα
Ευθύμιογλου Πέτρος Γεωργίου Σπάρτα
Ευθυμιάδης Παναγιώτης Γεωργίου Σπάρτη
Ευστράτογλου Βασίλειος Ευστρατίου Σπάρτη
Ευστρατιάδης Ευστρατίου Σπάρτη
Ευσταθιάδης Αβραάμ Ευσταθίου Σπάρτη
Ζαραφίδης Αλέξανδρος Θεοδώρου Σπάρτη
Ζαχαριάδης Γεώργιος Παναγιώτου Σπάρτη
Ζαχαριάδης Μιχαήλ Γαβριήλ Σπάρτη
Ζεϊμπέογλου Χρήστος Γεωργίου Σπάρτη
Ζεϊμπέογλου Παντελής Γεωργίου Σπάρτη
Ηλιάδης Ναθαναήλ Ηλία Σπάρτη
Θελίσογλους Κων/νος Αγασεού Σπάρτη
Ιατρίδης Ευθύμιος Αμβροσίου Σπάρτη
Ιατρίδης Μηνάς Λουκά Σπάρτη
Ισαάκογλου Βασίλειος Λουκά Σπάρτη
Ισαάκογλου Σταύρος Τρύφωνος Πισσιδία
Ιατρίδης Μιχαήλ Γαβριήλ Σπάρτη
Ιατρίδης Αναστάσιος Γαβριήλ Σπάρτη
Ιαρδανόπουλος Νικόλαος Ιορδάνου Σπάρτη
Ιορδάνογλου Δέσποινα Ιορδάνου Σπάρτη
Ιορδάνογλου Κυριακή Λεοντίου Σπάρτη
Ιορδάνολου Ιωάννης Γρηγορίου Σπάρτη
Ιορδάνογλου Ιορδάνης Γρηγορίου Σπάρτη
Ιορδάνογλος Βασίλειος Γρηγορίου Σπάρτη

Ιωαννίδης Παντελής Παντελή Σπάρτη
Ισαάκ Νικόλαος Τρύφωνος Σπάρτη
Ιωαννίδης Ηλίας Ιωάννου Σπάρτη

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ
ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ

Η ΣΠΑΡΤΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Η ΣΠΑΡΤΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ
Τριμηνιαία έκδοση της
Ένωσης Σπάρτης Μ. Ασίας & Περιχώρων

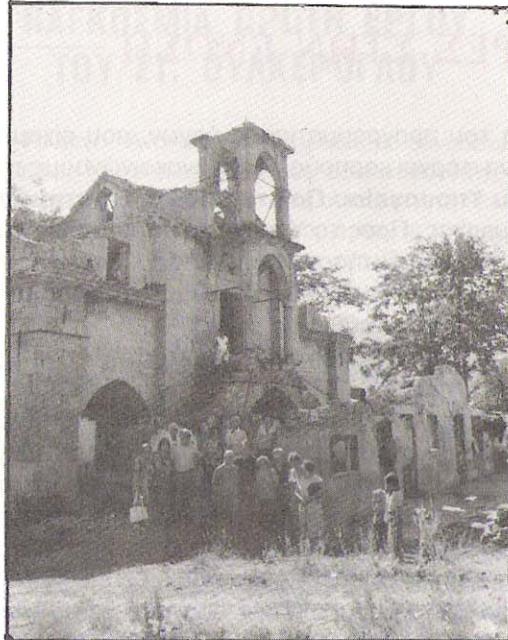

Υπεύθυνος:

ΧΑΡΗΣ ΣΑΠΟΥΝΤΖΑΚΗΣ
28ης Οκτωβρίου 99
Ν. ΙΩΝΙΑ

Φωτοσύνθεση - 'Οφοετ
Σ. Χατζηγιάννης
Πάρσης 19 - Ν. Ιωνία
Τηλ. 27.77.619

Το καμπαναρί των Εισοδίων...

φη, καταπράσινη, καθαρή, λουσάτη. 'Οσοι τη βλέπουν για πρώτη φορά εντυπωσιάζονται. Πλατιοί δρόμοι με φάρδεις λωρίδες πράσινου, όπου γειτονεύουν η κουκουναριά και το έλατο και το καβάκι, πεντακάθαρη ατμόσφαιρα και δροσιά... μην ξεχνάτε αν και δεν σκαρφαλώνουμε είμαστε σε υψόμετρο 1.000 τόσων μέτρων, σ' ένα απέραντο υψίπεδο προστατευμένο γύρω-γύρω από τις Ταυρικές απολήξεις. Το ξενοδοχείο Isparta μια έκπληξη πολύ ευχάριστη κι ο τούρκος φίλος από τα παλιά να μας περιμένει με τα τριαντάφυλλα.

'Ολες οι μηχανές, οι κάμερες στο φουλ ν' αποτυπώνουν. Το πρώτο βράδυ στην γενέτειρα μερικών, την πόλη της καταγωγής των γονέων για τους περισσότερους, τον τόπο της καταγωγής των παππούδων για αρκετά νέα παιδιά (τρεις γενιές μαζί σ' αυτό το ταξίδι) ήδη κατηφορίζει γιομάτο συγκίνηση από το Σιτηρέ νταγ.

Πέμπτη, 24 Αυγούστου: Πρωϊνό, διάφανο, ολόφρεσκο, ξεκούραστο. Ο δρόμος είναι για τις συνοικίες των χριστιανών: τις τέσσερις συνοικίες των ελλήνων. Ο Ekrem έχει χαράξει μαζί μας, βήμα το βήμα την περιδιάβασή μας. Αρχίζουμε από το νοτιότατο άκρο: το Αγιάσμανα (Αγίασμα το λένε τώρα) με τα νερά (και σήμερα τρέχουν) και τα δένδρα, μετά οι Άγιοι Ανάργυροι (δε σώζονται παρά σπαράγματα από κολόνες) και τα γειτονικά αμπέλια, η συνοικία του Εμριού, το ποτάμι (ο Τσάι), η γέφυρα απ' όπου έριχναν το σταυρό στο χειμάρο τα Θεοφάνεια λίγο πριν τη χαραγή, τ' αρχοντικά μιας δεξιά κι αριστερά. Σώζονται αρκετά, κάποια αναπαλαιωμένα, κάποια απέιραχτα. Και αναζητούμε τα κατάλοιπα από την Κοιμηση της Θεοτόκου (ο μεγαλύτερος ναός της Σπάρτης). Μνήσκουν ακόμη οι δύο σωριασμένες πέτρινες κολόνες. Ακολουθούμε τα

Εντυπώσεις από την Ε

θεμέλια και ιδού η αποκάλυψη: ένα κτίσμα κάπου τα διακόπτει, κάποια τουρκάκια ψυθυρίζουν κάτι για έναν τάφο, χτυπάμε την πόρτα, μετά από δισταγμούς το υπόγειο ανοίγει και μπροστά μας να το ιερό, να ο χώρος του κυρίων ναού, να ένας τάφος από την υπόγεια εικλησιά του Αγίου Παντελεήμονα! Η συγκίνηση είναι πολύ μεγάλη. Οι δύο ιερείς που είναι μαζί μας, έστω άτυπα, υψώνουν ευχή. Και μόνον για τούτη την ανακάλυψη άξιζε να γινόταν το ταξίδι μας.

Συνεχίζουμε με τον Επάνω μαχαλά και την περίκομψη εκκλησιά των Εισοδίων της Θεοτόκου: Άλλαγές και φθορές από το τελευταίο μας ταξίδι δεν βλέπουμε. Μόνο τη στήλη που με καραμαλήδικη γραφή έλεγε το πότε ανεγέρθηκε (1859) από ποιούς κι υπό ποιών σουλτάνων και μητροπολιτών έχουν ηλιώσει. Μας είπαν πως την πήγαν στο Μουσείο, την αναζητήσαμε εκεί αλλά δεν υπήρχε... κρίμα!!.

Κατηφορίζουμε προς τη συνοικία της Μητρόπολης. 'Όλοι αναζητούν τα πατρογονικά τους σπίτια. Από το αρχοντικό των Χατζηδαρμούσογλου αφαιρούμε ένα κομμάτι από τη γύψινη διακόσμηση, από το σπίτι των Ουλκέρογλου φωτογραφίζουμε τη μικρή μαρμάρινη επιγραφή που το λέει αυτό στα ελληνικά βεβαίως, η γερόντισσα Χατόγλου ολοφύρεται μπροστά στο σπίτι που γεννήθηκε...

Η Μητρόπολη μνήσκει όπως την αφήσαμε πριν από 3 χρόνια. Μπαίνουμε όλοι μέσα. Οι δύο ιερείς αρθρώνουν τρισάγιο για τους τριγύρω θαμένους προγόνους κληρικούς και λαϊκούς. 'Όλοι μαζί ψάλλουμε και σταυροκοπίμαστε μπροστά στο ό,τι από την καλοπελεκητή πέτρα και την κόγχη μοιάζει να είναι ιερό κι από την πεσμένη κολόνα αγία Τράπεζα. Αρχίζει ο πρωτούγγελος, ο Σπάρταλης Γερμανός, συνεχίζει ο πάπα Φώτης, αποτελείωνουμε οι λοιποί. Από τα παράθυρα και τις πόρτες που κρατούν τις σιδεριές τους ακόμα, μα έχουν χάσει τα πολύχρωμα τζάμια τους διακρίνονται κάποιες κινήσεις, μέσα στο ναό καμιά δεκαριά τουρκάκια κάθονται σοβαρά και παρακολουθούν. Ψάλλεται το «Τη Υπερμάχω». Ποτάμι τα δάκρυα. Δε μας ενοχλεί κανείς. Στιγμές μοναδικές στα 67 χρόνια από τον ζεριζώμι... Λειτουργεί και πάλι, η εκκλησία των Γενεθλίων!

Το μεσημέρι μας βρίσκει ν' απενίζουμε από ψηλά το μοναδικό θέαμα της λίμνης Εγερδήρ και των δύο νησιών της (οήμερα πια ενώθηκαν με τη στεριά). Τοπίο ονειρικό. Μια μεγάλη λίμνη, ίδια

θάλασσα στα 1.000 τόσα μέτρα... Η επίσκεψη στο Νησί από καινούργιο δρόμο, περιφερειακό. Ετοιμόρροπη πια η εκκλησία των Αγίων Αναργύρων. Η σκεπή έτοιμη να καταρρεύσει. Η εξώπορτα σφαλιστή για τον κίνδυνο ατυχήματος. Πολλά σπίτια ρέπια ολόγυρα φανερώνουν λες στην ακτινογραφία του κορμού τους και τα μυστικά των μαστόρων που δούλευαν το μπαγδαντή με τις πήχες, τη λάσπη και το σοβά. Τουρίστες πλατσαρίζουν στα πεντακάθαρα νερά που ποτίζουν πλατανία. Τα παιδάκια που έτρεχαν άλλοτε ξοπίσω μας δεν τα βλέπουμε τώρα. Το βλέμμα ελεύθερο ψάχνει στις δύο όχθες για το Πάρλα, για το Γιάλοβατς... Αλήθεια παγώνουν άραγε και σήμερα τα νερά της λίμνης το χειμώνα και κάνουν τσουλήθρες τα παιδιά με «τ' αλογάκια του χιονιού». Το γεύμα ακριβώς στο τέρμα του θρυλικού σιδηροδρόμου Σμύρνης - Αϊδινίου - Εγερδήρ, δίπλα στα ρηχά νερά.

Το σούρουπο ο γυρισμός στην πόλη και ο περίπατος σ' ένα άλλο τοπίο μοναδικής αισθητικής: Τη μικρή λίμνη Γκιολτσούκ. Ως εκεί διασχίζει κανείς τους ροδώνες και μεγάλες εκτάσεις με οπωροκηπευτικά. Παντού πλούσια και κατάψυχρα νερά. Δεξιά μας ο χώρος του εξωκλησίου Κηρύκου και Ιουλίτης. Παντού δέντρα, πράσινα, δροσιά και ημερότητα.

Παρασκευή, 25 Αυγούστου: Το πρωϊνό αφιερώμένο στη δεύτερη μεγάλη πολιτεία της νεότερης Πισιδίας: Το βυζαντινό Πολυδώριο, το σημερινό Βουρδούρι. Μικρή σχετικά η απόσταση, αλλά αρκετά διαφορετικές οι εικόνες. Αρκετά μεγάλη πολιτεία κι αυτή. Αν η Σπάρτη έχει σήμερα 100.000 κατοίκους, το Βουρδούρι ξεπερνάει τις 50.000. Είναι κόμβος στο πέρασμα για την Αττάλεια και τα νότια παράλια, γι' αυτό κι έχει κίνηση μεγαλύτερη της Σπάρτης. Όμως σήμουρα δεν έχει τίποτα από την αρχοντιά της. Πολλοί επάλληλοι λόφοι χωρίς τίποτε το απότομο, αριστερά σου, που δείχνουν μιαν προχωρημένη κι επιμελή αναδάσωση. Στα δεξιά σου ακόμα μια λίμνη: η λίμνη Βαρδουρίου. Αναζητούμε τη συνοικία των Χριστιανών. Είμαστε κοντά στο κέντρο της πόλης. Ολοπρόθυμοι μικροί - μεγάλοι να μας οδηγήσουν. Συναντάμε τα τυπικά χριστιανικά σπίτια, αλλά ανάκατα με νεότερες κατασκευές. Όποιους φτάνουμε σε μια μεγάλη πλατεία. Στη μέση ένα τεράστιο πέτρινο κτίσμα. Είναι η εκκλησία της Κοιμησης της Θεοτόκου. Ψάχνουμε τριγύρω πόρτα να μπούμε. Σφαλιστά. Το κτίριο κρατάει ακόμη. Έχει ως πριν λίγα χρόνια

Η δεξίωση στο ξενοδοχείο Isparta. Τρεις γενιές Σπαρταλήδων από τις δύο όχθες του Αιγαίου.

Στο Αγιάσμα...

κδρομή μας

χρησιμοποιηθεί αως κινηματογράφος. Του λείπει η κομψότητα των εκκλησιών της Σπάρτης. Υπέρχει σε όγκο κι ίσως σ' επιβλητικότητα. Ένας χώρος άνετα θα μπορούσε να στεγάσει 4.5.000 άτομα σε μιαν κοινότητα που αριθμούσε 2.3.000 ψυχές! Σπαράγματα από μαρμάρινες κολόνες στα πεζούλια των γειτονικών σπιτιών...

Το μεσημέρι η ώρα της επισημότητας. Ο δήμαρχος της Σπάρτης μας δέχεται στο γραφείο του. Φιλόφρονα λόγια. Έκτακτη ευγένεια. Ανταλαγή δώρων. Συνέντευξη στους δημοσιογράφους. Φωτογραφίες... κάτω από το αυστηρό βλέμμα του Κεμάλ Ατατούρκ και το ελαφρά ει-

σαν οι πρόγονοί σου και μιλησες μαζί τους... Πότε θα το μπορέσεις να ξανάρθεις;

Σάββατο, 26 Αυγούστου: Ο πρωινός δρόμος είναι οι απότομες κατηφοριές του Αγκλασσούν. Βαδίζουμε προς την Αττάλεια, το επίνειο της Σπάρτης. Την πολιτεία που τόσο στενά συνδέθηκε με την ιστορία μας, αφού υπήρξε άθελά της βεβαίως, ο τελευταίος σταθμός της εξόδου μας προς την Ελλάδα. Η Σαγαλασσός με τις αρχαιότητές της: η μεγίστη πολιτεία των Πισιδών. Ρουμάνια δεξιά κι αριστερά, ώσπου να πιάσουμε τον κάμπο και βρεθούμε στη γη της Παμφυλίας. Δεν μπαίνουμε στην Αττάλεια (τεράστια θερινή λουτρόπολη 250.000 κατοίκων). Βαδίζουμε ολοταχώς προς την Άσπενδο με το τέλεια σωζόμενο ρωμαϊκό της θέατρο και την Αλαΐα, απότοτο σημείο του ταξιδιού μας. Δεξιά κι αριστερά, βήμα το βήμα μιλάει με φωνή δυνατή την ιστορία: Πέργη, ποταμός Ευρυμέδων, Σίδη, Κορακήσιον. Πάνω στα ίχνη των Παμφύλων και των Πισιδών, βαδίζει ο Μέγας Αλέξανδρος, πριν να σβήστούν αυτού βαδίζουν οι επίγονοι, οι Ρωμαίοι, ο Απ. Παύλος, οι βυζαντινοί, οι πειρατές, οι Σελτζού-

βεντιάζουμε με τους σημερινούς ενοίκους... Στην αυλή πούναι στρωμένη από μωσαϊκό βοτάλων ο νοικοκύρης είχε σχεδιάσει διάφορα και το έτος 1888. Νάναι αυτό το σπίτι του πατέρα του γιατρού Ατταλειώτη που βρίσκεται κι αυτός μαζί μας;

Κυριακή, 27 Αυγούστου: Ανηφορίζουμε τώρα προς το Βουρδούρι και το Δενιζλή. Οι κίτρινες πινακίδες δεξιά αριστερά σε παραπέμπουν στην αρχαία ελληνική, την ελληνιστική και τη ρωμαϊκή εποχή: προς τη Σέλγη, προς τη Φάσηλι, προς την Αρισσό, προς την Τερμησσό...

Κοντά στο Βουρδούρι το «Σουγιούκαλε», ένα ωραίο σπήλαιο με σταλακτίτες και σταλαγμίτες, όσαση δροσιάς στην ανυπόφορη κάφα. Το Δενιζλί (η αρχαία Λασοδικεία) δεν είναι μακριά και πολύ κοντά του το Παμπούκαλε (η αρχαία Ιεράπολις) με τα μοναδικά στον κόσμο θερμά του νερά, που παγώνουν καθώς βγαίνουν στην επιφάνεια και γίνονται μια τεράστια κρούστα θαρρείς από βαμβάκι, η οποία ανάμεσα αφήνει να σχηματίζονται μικρές λίμνες όπου σπεύδουν όλοι να βουτήσουν τουλάχιστον τα πόδια τους. Και θέατρο

Οι εκδρομείς στο θέατρο της Άσπενδου.

Μια πόζα των εκδρομέων μπροστά στο ξενοδοχείο...

ρωνικό ή ίσως σαρκαστικό του Σπάρταλη πολιτικού Ντεμιρέλ.

Το βράδυ στο πολυτελέστατο ξενοδοχείο που μένουμε παρατίθεται δεξίωση. Εκπρόσωπος του νομάρχη, προσωπικότητες της πόλης, ο EKREM κι εμείς, όλοι στο ύψος μας. Η παραδοσιακή ορχήστρα (ούτι, βιολί, τουμπελέκι) παίζει το «Μπεκλεντήμ ντε γκελμεντήν» αλλά και το «Σαμιώτισσα, σαμιώτισσα πότε θα πας στη Σάμο». Μια τιμητική πλακέτα στον άνθρωπο που τρεις μέρες δεν έλειψε ούτε λεπτό από κοντά μας προλαβαίνοντας την κάθε επιθυμία μας... Αργά το βράδυ ένας περίπατος από πάρκο σε πάρκο, από γωνιά σε γωνιά, από μαγαζί σε μαγαζί μ' όλη τη δροσιά στους ώμους μα και κάποιο σφέξιμο στην καρδιά... Το πρώι αφήνεις τη γενέτειρα, την πόλη της καταγωγής σου. Τρεις μέρες τώρα σου μιλη-

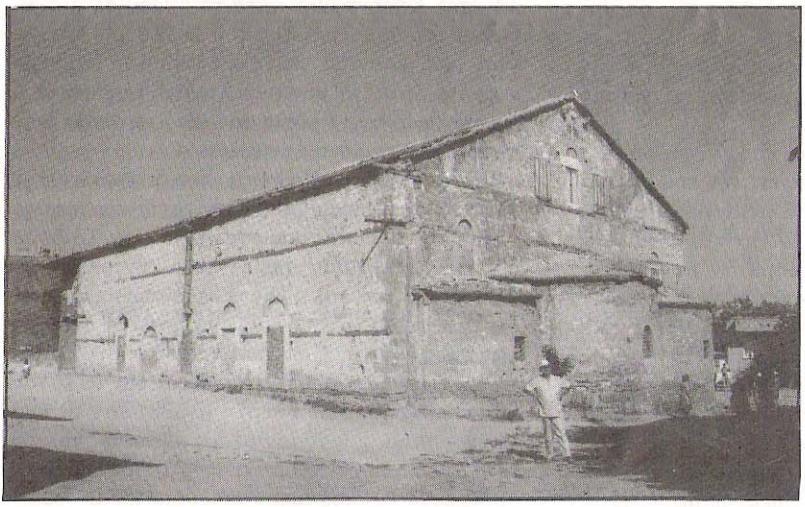
κοι... Και σήμερα σ' όλο το μήκος εκατοντάδες, χιλιάδες συγκροτήματα εξοχικών κατοικιών και ξενοδοχείων, που φτιάχνουν Γερμανοί κι άλλοι Ευρωπαίοι...

Η επιστροφή στην Αττάλεια που βράζει στους υδρατμούς της. Καθώς πέφτει η νύχτα κατηφορίζουμε νυχτερινό «τυμβωρύχο» να ξυπνήσουμε τις πεθαμένες μνήμες μέσα από τις γειτονίες των Ελλήνων της Αττάλειας. Συνοικίες στο κέντρο της πόλης πλάι στη θάλασσα που οι Τούρκοι καταγίνονται τώρα ν' αναδείξουν με τ' όνομα «Παλιά Αττάλεια» σαν τουριστικό αξιοθέατο. Σπίτια διώροφα, καλοφτιαγμένα, με τα σαχνισιά τους, με τα χαριάτια τους, τα πηγάδια τους, τα στολίδια τους προδίνουν και τώρα ακόμη αρχοντιά, καλοπέραση, αισθητική πληροτήτα. Ψηλαφούμε τοίχους, αναγνωρίζουμε εκκλησιές, κου-

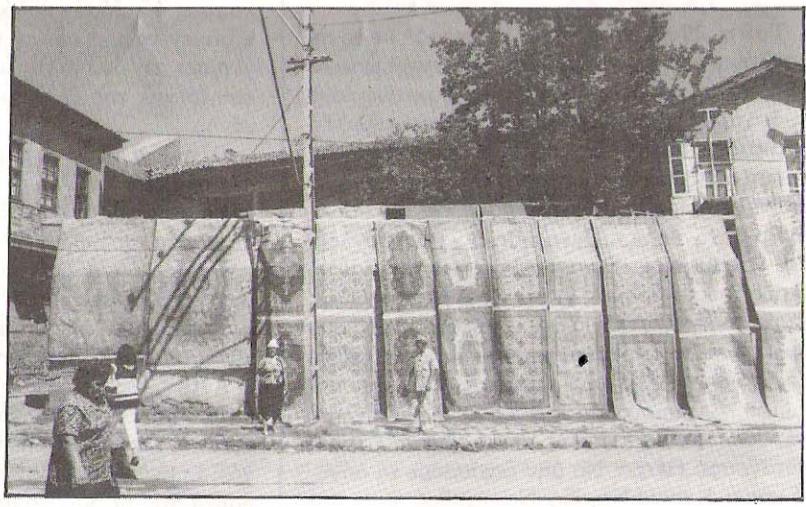
και ναοί και γυμναστήριο και νεκροταφείο, όλα ρωμαϊκά και ο νάος του μαρτυρίου του αποστόλου Φιλίππου. Και άπειρα τα ξενοδοχεία και χιλιάδες οι ξένοι τουρίστες...

Δευτέρα, 28 Αυγούστου: Δενιζλή, Ναζλή, Αϊδίνι... το θέατρο των μαχών στο Μικρασιατικό πόλεμο, αριστερά κάτω τα Σώκια, ανηφορίζουμε στο Κουσάντασι (Νέα Έφεσος) και ο οδοιπορούμε την αρχαία Έφεσο, την πόλη της Αρτεμης και του Ιωάννου. Την κοσμοπόλη του Ανδροκλου, του Λυσίμαχου, του Ηράκλειτου, του Παύλου, των Ρωμαίων υπάτων κι αυθυπάτων, των επτά κοιμισμένων παιδιών. Η Έφεσος μόνη απαιτεί να της διαθέσεις τουλάχιστον μιαν ολόκληρη ημέρα κι όχι μιαν ώρα... Εδώ ήταν το Αρτεμίσιον (ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου)

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 6

Η εκκλησία της Κοίμησης στο Βουρδούρι.

Χαλιά... χαλιά... απλωμένα μπροστά σε παλιά σπίτια Ελλήνων.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΣΤ. ΟΥΛΚΕΡΟΓΛΟΥ

Το έργο «Ανατολή», για χορωδία με συνοδεία πάνου, του συμπατριώτη μας μουσικούνθέτη, βασισμένο στο ομώνυμο ποίημα του Κωστή Παλαμά εκτελέστηκε σε παγκόσμια πρώτη από τη Χορωδία «Λέανδρος Σιταρός» της Πν. Στέγης Λευκωσίας στο Α' Διεθνές Φεστιβάλ Σύγχρονης Μουσικής της Λειβαδιάς.

Εξ άλλου το έργο του Στάθη Ουλκέρογλου «Θούριος του Ρήγα» για χορωδία και ορχήστρα εγχώριων εκτελέστηκε από την ουγγρική χορωδία «GYULA JUHASZ» στο 7ο Διεθνές Χορωδιακό Φεστιβάλ Καρδίτσας.

Ο Στ. Ουλκέρογλου ως δ/ντής της Μουσικής Σχολής Ν. Ιωνίας ξεκίνησε μιαν αξιόλογη προσπάθεια για τη δημιουργία της «Μαθητικής χορωδίας και Ορχήστρας Βορείων Προαστίων». Σ' αυτήν μπορούν να πάρουν μέρος παιδιά και νέοι της περιοχής, χωρίς καμιά υποχρέωση οικονομική. Προτρέπουμε τους συμπατριώτες και φίλους μας να γράψουν τα παιδιά τους στη χορωδία αυτή για την ανάπτυξη της Μουσικής στην περιοχή μας.

Ο Γ. ΔΟΜΝΑΚΗΣ ΟΝΟΜΑΣΘΗΚΕ ΕΠΙΤ. ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Σε μια σεμνή τελετή το Δημοτικό Συμβούλιο Ν. Ιωνίας ύστερα από πρόταση του κ. Γιώργου Περτσεμλίδη, επιτ. μέλους μας, ονόμασε το Γάινην Δομνάκη επίτιμο δήμαρχο Ν. Ιωνίας.

Επρόκειτο για μια τιμή που του οφειλόταν. Η Ένωσή μας συγχαίρει το Γ. Δομνάκη, που είναι κι αυτός επίτιμο μέλος του Συλλόγου μας και βέβαια σύζυγος της Σαλώμης Δομνάκη που πρόσφατα εξελέγη μέλος του Δ.Σ. μας. Επίσης συγχαίρει και τον κ. Γιώργο Περτσεμλίδη για την πρωτοβουλία που έλαβε. Καμαρώνουμε και για τις δύο.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛ 5

και μετά εδώ η ρωμαϊκή αγορά με τη διώροφη βιβλιοθήκη του Κέλσου, οι κρήνες και οι ναοί των αυτοκρατόρων, η αρκαδιανή οδός, το γυμναστήριο, το τεράστιο θέατρο όπου μιλησε ο Παύλος στους Εφεσίους για την καινούργια θρησκεία, η βασιλική του Ιωάννου, εκκλησίες και σπίτια βυζαντινά...

Απομεσήμερο ο γυρισμός στη Σμύρνη... η επίμονη αναζήτηση ελληνικών σπιτιών και σχολείων (τα σπίτια της Πούντας, το Κεντρικό Παρθεναγωγείο)... η επίσκεψη στην Έκθεση της Σμύρνης... Η τελευταία βραδιά στην ανατολική όχθη του Αιγαίου...

Τρίτη, 29 Αυγούστου: Η επιστροφή με το αεροπλάνο και το συμμάζεμα των εντυπώσεων. Μια εκδρομή - προσκύνημα που θα μείνει αλησμόνητη. Μόχθησαν γι' αυτήν αρκετοί, αλλά ξεχωριστά ο Πρόερδος της Ένωσης Χάρος Σαπουντζάκης που είχε και την ευθύνη των ζεναγήσεων, ο ταμίας Χρήστος Παπαγερασίμου που ήταν ο αρχηγός κι η Πηνελόπη Δουρμούσογλου, ειδ. γραμματέας. Ευχαριστίες χρωστιούνται σ' όλους τους εκδρομείς για την εξαιρετική συνεργασία τους. Δύο λόγια παραπάνω για τους δύο ιερείς μας: το Γερμανό Κυριακίδη και το Φώτη Νικολαΐδη, τον Απταλειώτη γιατρό Χατζηπαναγιώτου, τον εικονολήπτη Κυριάκο Ελμαλόγλου, που δούλεψε για το σύλλογο και τον καλλιτέχνη φωτογράφο Πέτρο. Να μην ξεχάσουμε τη συνοδό μας κ. Ιωάννα Ntiumidi. Να ευχηθούμε και του χρόνου;

ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ...

Από το φύλλο αυτό της εφημερίδας μας εγκαινιάζουμε μια νέα στήλη. Έχει τον τίτλο «ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ». Από τη στήλη αυτή θα παρουσιάζονται κάποια αξιόλογα κείμενα που έχουν γραφτεί για την ιστορία και τον πολιτισμό της Σπάρτης κι έχουν δει το φως της δημοσιότητας ή είναι ανέκδοτα αλλ' έχουν ιστορική αξία. Όμως πότε - πότε αντί για κείμενα θα έχουμε την παρουσίαση της ζωής και του έργου διακεκριμένων συμπατριώτων μας.

Για το φύλλο τούτο διαλέξαμε να αναδημοσιεύσουμε ένα κείμενο του αειμνηστού Σπάρταλη λυκειάρχη Αντώνη Σαπουντζάκη με τον τίτλο: «ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ». Διαβάζοντας και μόνοι σας το κείμενο αυτό θα κρίνετε και τη σημασία του. Ο Αντώνης Σαπουντζάκης υπήρξε από τα ιδρυτικά στελέχη της Ένωσής μας διατελέσας γ. γραμματέας στο πρώτο Διοικ. Συμβούλιο το 1933. Πέθανε στη Ν. Ιωνία το 1958 αφήνοντας ένα πολύτιμο έργο ανέκδοτο, έργο που αναφέρεται στην ιστορία και τον πολιτισμό της Σπάρτης και της Πισιδίας.

Το κείμενο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «ΤΟ ΘΑΡΡΟΣ ΤΗΣ ΙΩΝΙΑΣ» στις 20-6-1948 και τα περιστατικά που αφηγείται τοποθετούνται στην τελευταία 10ετία του περασμένου αιώνα...

Δεν γνωρίζω εάν ο Γιώργης-αγάς ο παιδιονόμος μας στα σχολεία Σπάρτης Πισιδίας ήταν ο πιό αυστηρός, ή ο κυρ Γρηγοράκης ο Διευθυντής μας. Το σωστό πρέπει να λέγεται. Και οι δύο ήσαν έτσι, δηλαδή πολύ αυστηροί και ακριβοδίκαιοι εις τας πληρωμάς, που έπαιρνον τόπον και θέσιν με ξύλα από κρανιά στα χέρια μας και κάποτε επικουρικά και στην ράχη μας, τακτικώτατοι δε στην εφαρμογή. Δύο δε ήσαν και τα πλέον θανάσιμα αμαρτήματα, δια τα οποία δεν υπήρχε άφεσις ποτέ. Ωμύλησες Τουρκικά; Η διατίμησις ήτο καθωρισμένη. Τέσσαρες ξυλιές ανά δύο στο κάθε χέρι. Εάν όμως συμπτωματικά το ένα χέρι, ήτο πονεμένο, τότε τρεις στο ένα και άλλες τρεις στη ράχη και τα πόδια. Κι' έτσι όσοι έκαμπναν το κορότιο, πως πονά το ένα χέρι τους έβγαιναν και πιό ζημιωμένοι. Μα πως θα μιλούσες Ελληνικά, αφού δεν τα ήξευρες; Τότε δύο δρόμοι ήσαν και πάλι μπροστά σου για εκλογή. Θέλεις, προτιμώντες την γλώσσα των αλάλων σιωπαίνοντας ή και πάλι μιλούσες με νεύματα. Το άλλο αμάρτημα ήτο να παραβής την εντολή του κ. Διευθυντού, διά να πηγαίνης χωρίς συνοδεία των γονέων σου, στα περιβόλια, στα χωράφια, στους ροδώνας κλπ.

Αλήθεια πόση σοφία στα μέτρα και πόση δικαιολογημένη και η ποινή διά του ξύλου της κρανιάς, το οποίον διά την κακήν μας τύχην και πάλιν εν αφθονία εις την πατρίδα μου εφύετο; Είχε πιάσει πλέον όλους ένα πάθος διά να μάθωμεν να μιλάμε τα Ελληνικά, εις τα οποία εδιδασκόμεθα όλα τα βοηθητικά μαθήματα, τα οποία αποστηθίζοντες πολλάκις, δεν εννοούσαμεν το τι ελέγαμεν.

Σιγά σιγά όμως, συν τα χρόνω, αρχίσαμεν να ψελλίζωμεν τα Ελληνικά. Ήτο δε η γλώσσα μας η αρχική μία σαλάτα, νεοελληνικής, αρχαίας, δημοτικής, υπερκαθαρευούσης, πάντοτε δε μεταφραζόμενη από τα Τουρκικά και κατά φυσικήν σειράν των λέξεων στα Τουρκικά. Ενθυμούμαι ακόμα απολογίας που εκάμιναν εις τον κ. Διευθυντή μας, τα βασικά στα οποία εδιδασκόμεθα όλα τα βοηθητικά μαθήματα, τα οποία αποστηθίζοντες πολλάκις, δεν εννοούσαμεν το τι ελέγαμεν ούτω:

Ο εμός πατήρ αύριον θα έλτη σχολείον ίνα από χωρίον όχι έλτη ακόμη!! Φαίνεται ότι ο ζήλος μας ήτο τόσον πολύ ώστε συντόμως απεφασίσαμεν να ιδρύσωμεν εις την τάξιν μας τη εγκρίσει των δασκάλων μας και σύλλογον γιά την καθιέρωσιν της Ελληνικής γλώσσης ως ομιλουμένης.

Ο σύλλογος εν απαρτία και ισοψηφία και πλείστα όσα και άλλα τόσα, εις την πρότην συνεδρίασιν του απεφάσισε να μεταφράστη και τα Τουρκικά τραγούδια εις τα Ελληνικά. Έτσι λοιπόν εκτός των Ελληνικών ασμάτων τα οποία ήσαν πατριωτικού ως επί το πλείστον περιεχομένου, τραγουδούσαμεν και τα δημοτικά Τουρκικά τραγούδια μεταφράζόμενα εις τα Ελληνικά.

Αυτά όμως εκτός από μίαν υποτυπώδη ομοιοκαταληξίαν δεν είχαν καμμίαν συνοχήν στην έννοιαν. Η μετάφρασίς των, τα έκαμνε διά τα πανηγύρια. Ενθυμούμενος γελά ακόμα, διότι με τα ρούχα που τα φορούσαμεν ημείς μεταφράζοντες αυτά στα Ελληνικά, τα κάμναμεν αγνώριστα.

Δεν ήταν λοιπόν απίθανον όπως και συνέβαινε πολλές φορές έπειτα από το άσμα μας «Είμεθα Έλληνες μη φοβηθόμεν» ή το άλλο που το αγαπούσαμεν υπερβολικά με τα «Δώδεκα ευζωάκια» να αρχίζαμεν και ένα Τούρκικο τραγούδι που περιέγραφε τα αφρόπλαστα στήθη μιάς νύμφης. Το θυμούμαι καλά.

«Απ' τα κάστανα το πιό μεγάλο επέρασε πλήθος από όμορφες!

καμμιά ωφέλεια απ' το πλήθος μία μονάχα μ' έκαψε.

Ω, εσύ νύμφη, με τ' αφρόπλαστα στήθη»
Αμάν, αμάν, αμάν (και δεν περιμάζευεται!)...

...Συντάσεις, διαταγαί Διευθυντού, εντολαί, παροτρύνσεις και γενναίο ξύλο εις τους ομιλούντας τα Τούρκικα, ήσαν μέτρα εξακολουθητικά. Στο δρόμο όπως και στο σχολείο, αλλά και το σπίτι πάλιν το ίδιο. Εκεί ακριβώς ήτο που εδεικνύαμεν την πολυμάθειάν μας. Ξεύρεις, μητέρα, πως λέγεται στα ελληνικά «κιουνές»; Να ήλιος της έλεγα και καμάρωνα δια τον αιξανόμενο καθημερινά λεκτικόν πλούτον μου αλλά και εθαύμαζα την ομορφιά στην προφορά, στο όμορφο της λέξεως ήλιος... ήλι-ος.

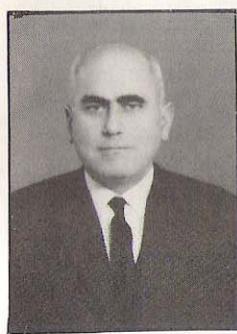
Περνούσαν τα χρόνια ολόενα και πιό γρήγορα οι μαθηταί προχωρούσαμε στας τάξεις, γνωρίζοντας καλά ότι όταν τελειώναμε την τελευταία τάξι, την δεκάτη της πατρίδος μας, σ' ένα χρόνο τελειώναμε το Γυμνάσιον της Ευαγγελικής Σχολής Σμύρνης.

Αλήθεια, πως εύρισκαν οι έφοροί μας 1000 χρυσές λίρες τη χρονιά, όσα ήσαν τα έξοδα διά την συντήρησην των σχολείων μας, απ' ένα ελληνικό πληθυσμό το πιό πολύ 7.000 κατοίκων, εκεί πέρα στα βάθη τα άδυτα της ανατολής, μέστα σ' ένα περιβάλλον εξαιρετικά πυκνοκατοικουμένον από Τούρκικους πληθυσμούς; Κι' ήταν ο ίδιος ζήλος, η ίδια επιθυμία μικρών και μεγάλων, πλούσιών και πτωχών να βοηθήσουν, να συντρέξουν τας ανάγκας των σχολείων μας. Ανεγνώριζαν την υπέροχον αποστολήν αυτών.

Καμμιά εικοσαριά χρόνια πιό πρώτα ο Caston Deschamps επισκεφθείς την πατρίδα μου, είχε οδηγηθή από τον γέροντα μονόχειρα Διδάσκαλόν μας Καραντώνην κατά το βράδυ σε μιά αίθουσα του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου. Βλέποντας εκεί γέροντας, νέους και παιδιά να αγωνίζονται διά να μιλήσουν τα ελληνικά, είχε φωνάξει εκείνα τα αμίμητα λόγια του, απ' τα οποία μιάν πρότασίν του μόνον αναφέρω.

Εσάς που κρατάτε, εκεί που πνίγεσθε, την γλώσσα σας, θαυμάζω. Έτσι εσείς κρατάτε το κλειδί της φυλακής σας στα χέρια σας. Το βήμα διά την ελευθερίαν σας γίνεται συντομότερον κλπ. κλπ. Αυτά και μ' αυτά θέλοντας να εκθειάσω τους εργάτας του εξελληνισμού των υποδούλων ομοφύλων μας, επεξετάθηκα. Δεν συμφωνείτε όμως ότι μιά που γίνεται μνεία διά το έργον αυτών είτε ήσαν οι Πάρωρη αγάδες είτε οι κυρ Γρηγοράκηδες, η τόσον ολίγη μνεία γι' αυτούς τους αποστόλους του Μικρασιατικού εξελληνισμού, έστω και υπό τύπον πελαγώματος τους άξιζε με το παραπάνω;

Λουκάς Ουλκέρογλου

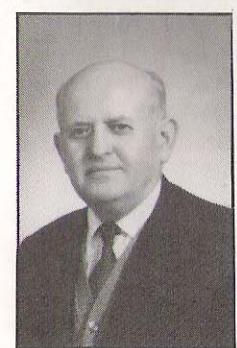
Αμέσως μετά την επανεκλογή του στην θέση του Αντιπροέδρου της Ενώσεως και ενώ μας δήλωνε ότι είχε καινούριο κέφι και κουράγιο να προσφέρει, έφυγε ξαφνικά από κοντά μας στις 13 Ιουνίου 1989 ο Λουκάς Ουλκέρογλου.

Το θλιβερό άγγελμα μας καταλύπησε όλους. Ήταν το μόνο στέλεχος του Δ.Σ. που προερχόταν από την πρώτη μεταπολεμική δυναμική ομάδα που διοίκησε το Σύλλογο: Αρτεμιάδης, Πετράκης, Νικολαΐδης, Χατζηστάθογλου, Φώτης Ουλκέρογλου, Λ. Ουλκέρογλου, Ακιανίδης και τόσοι άλλοι. Συνέχιζε ακάματος, παρά τα προβλήματα της υγείας του, να προσφέρει τις υπηρεσίες του εκλεγόμενος συνεχώς στη θέση του αντιπροέδρου.

Την κηδεία του καθώς και το 40ήμερο μνημόσυνό του από τον ιερό Ναό των Αγ. Αναργύρων παρακολούθησε σύσσωμο το Δ.Σ., που κατέθεσε και βαρύτιμο στεφάνι στη σορό του. Τον νεκρό απεχαιρέτισε ο Πρόεδρος κ. Χάρης Σαπουντζάκης, ενώ η Ειδ. Γραμματέας κ. Πηνελόπη Δουρμούσογλου διάβασε το ψήφισμα που εκδόθηκε.

Το κενό που άφησε είναι μεγάλο. Κανείς δε θα ξεχάσει την αγωνιστικότητά του και την ευγένεια της ψυχής του.

Σταύρος Σπύρογλου

Αυτό το καλοκαίρι πήρε από κοντά μας δυστυχώς κι άλλον ένα σπουδαίο συμπατριώτη: Το Σταύρο Σπύρογλου. Το γεγονός ότι ζούσε μόνιμα στη Θεσσαλονίκη είχε συντελέσει ίσως στο να μην είναι ευρύτερα γνωστός στον κύκλο των Σπαρταλήδων. Όμως

το τεράστιο έργο του ως πνευματικού ανθρώπου και δημιουργού, που πολύ περιληπτικά θ' αναπτύξουμε παρακάτω, τον ανεβάζει πολύ στη συνείδηση όλων και τον καταξιώνει στην χορεία των προικισμένων παιδιών της Σπάρτης.

Ο Σταύρος Σπύρογλου γεννήθηκε το 1912 στη Σπάρτη Μ. Ασίας. Μετά τη μικρασιατική καταστροφή εγκατεστάθηκε μόνιμα στη Θεσσαλονίκη. Σπούδασε στη Φυσικομαθηματική σχολή και στον Ελληνο-ιταλικό πόλεμο 40-41 πήρε μέρος τραυματισθείς στη μάχη του Μπόγραδετς.

Πρωτοεμφανίσθηκε στα Γράμματα με ταξιδιωτικές εντυπώσεις από στήλες εφημερίδων κι εκδόσεις περιοδικών.

Καθιερώθηκε ως τεχνοκρίτης, ιδιαίτερα μάλιστα των εικαστικών τεχνών. Κριτικές του δημοσιεύθηκαν σ' όλες τις εφημερίδες

της Θεσσαλονίκης, κατά τα μεταπολεμικά χρόνια. Ήταν τακτικός συνεργάτης της εφημερίδας «Ελληνικός Βορράς».

Στη δεκαετία 1969-1979 υπήρξε συνεργάτης εβδομαδιαίας πολιτιστικής εκπομπής στη Ραδιοφωνία και Τηλεόραση Θεσ/νικής.

Έγραψε δοκίμια αισθητικής κριτικής και υπήρξε συντακτικό μέλος της «Βασικής Εγκυκλοπαίδειας» και των εκδόσεων τέχνης «Μέλισσας».

Για τα δοκίμιά του αυτά εκφράστηκαν επαινετικά ακαδημαϊκοί, καθηγητές Παν/μίου και διακεκριμένοι καλλιτέχνες.

Η ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία Ελλάδος του απένειμε ειδικό μετάλλιο και ειδική περγαμηνή στον Σύλλογο Ελλήνων Λογοτεχνών.

Ο Σ. Σπύρογλου όμως πέρα από την τέχνη ασχολήθηκε με πολλήν επιτυχία και με τον φιλοτελισμό. Υπήρξε σπουδαίος συλλέκτης και κρατούσε ειδική στήλη στον «Ελληνικό Βορρά». Έτυχε πολλών τιμητικών διακρίσεων από την Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων, από την Ελληνική φιλοτελική Ομοσπονδία κλπ. Συμμετείχε με εργασίες του φιλοτελικής φιλολογίας σε Εκθέσεις στη Σόφια, το Βελιγράδι, την Κων/πόλη, την Αθήνα και αλλού. Ο Σταύρος Σπύρογλου πέθανε στις 11 Ιουλίου 1989, όμως και μετά θάνατον βραβεύτηκε στην Παγκόσμια Έκθεση PHILEXFRANCE '89 με δίπλωμα και μετάλλιο... Ας είναι ελαφρό το χώμα που τον σκέπασε...

Πλάτων Κοσμά Ευσταθιάδης

Στις 25 Αυγούστου έφυγε για πάντα από κοντά μας ύστερα από πολύ μηνην ανίατη ασθένεια ο γνωστός Νεοσμυρνιώτης Πλάτων Κοσμά Ευσταθιάδης.

Ο Πλάτων Ευσταθιάδης γεννήθηκε στην Σμύρνη Μικράς Ασίας το 1915 και μέσα στις δυσκολίες της προσφυγιάς ολοκλήρωσε γυμνασιακές και εμπορικές σπουδές στον Πειραιά όπου διέπρεψε και ως αθλητής, στα 5.000 μέτρα, από τις γραμμές του Πειραιϊκού Συνδέσμου.

Επαγγελματικά, σταδιοδόρησε στην Εταιρεία ΣΕΛΛ και ως στέλεχος της υπηρέτησε στα υποκαταστήματα Πειραιά και Περάματος.

Κοινωνικός, αγαπητός σε όλους και με πηγαίο χιούμορ υπήρξε μέλος της Εστίας Νέας Σμύρνης και των Ενώσεων Σμυρναίων και Σπάρτης Μικράς Ασίας. Ανέπτυξε κοινωνική δράση και συμμετείχε στην Εθνική Αντίσταση, υπήρξε ανάπτυρος πολέμου.

Στη μνήμη του οι αδελφοί του Νίκος και Χαράλαμπος διέθεσαν από 50.000 δρχ. στην Εστία Νέας Σμύρνης, στην Ενώση Σμυρναίων, στην Ενώση Σπάρτης Μικράς Ασίας και στο Ασύλο Αγίου Ανδρέα, υπέρ των σκοπών του.

Γεώργιος Εφραίμογλου

Άλλος ένας συμπατριώτης μας, επίλεκτο μέλος της Ενώσεως και Ευεργέτης της, έφυγε από κοντά μας τούτο το καλοκαίρι: ο Γεώργιος Εφραίμογλου.

Ο Γ. Εφραίμογλου γεννήθηκε το 1907 στη Σπάρτη της Μ. Ασίας και ηλικία 14 ετών οδηγήθηκε κι αυτός στην εξορία των ταγμάτων εργασίας.

Όταν ήλθε στην Ελλάδα τέλειωσε τις γυμνασιακές του σπουδές και μετά ασχολήθηκε με μεγάλη επιτυχία με τη Βιομηχανία υφασμάτων.

Συμμετείχε στην εταιρεία Ν.Δ. Εφραίμογλου και διετέλεσε αντιπρόεδρος του Δ.Σ. της εταιρείας ΤΡΙΑ ΑΛΦΑ. Το 1946 ίδρυσε με τον Κ. Ασλάνογλου υφαντουργείο στην Ν. Ιωνία.

Ως χαρακτήρας κοινωνικός, ευγενής και δραστήριος είχε ενεργό συμμετοχή σε πολιτιστικές και φυσιολατρικές οργανώσεις διατελέσας πρόεδρος φυσιολατρικών σωματείων.

Προσέφερε με τη σύζυγό του Ελένη πολλά χρήματα για την ίδρυση της Βιβλιοθήκης της Ενώσεως μας. Γι' αυτό το λόγο και ονομάσθηκε «Ευεργέτης».

Σε όλους τους οικείους και συγγενείς, οι οποίοι επίσης πολλαπλά έχουν συνδράμει την Ένωσή μας, το Διοικ. Συμβούλιο εκράζει βαθύτατα συλληπητήρια.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Μας γράφει ο κ. Δ. Κλειδάς, Πρόεδρος της Ένωσης Κ. Παναγιάς.

Αθήνα, 10-6-89

«Αγαπητέ μου κ. Χ. Σαπουντζάκη, είχα την ευτυχία συγκυρία να διαβάσω με πολύ ενδιαφέρον, το 2ο φύλλο (το 1ο δεν το έχω) της αξιόλογης εφημεριδούλας σας: «Η Σπάρτη της Ανατολής», που προμηθεύθηκα από τη Στέγη σας κατά τη γιορτή της Αδελφότητας των Προκοπέων και σπεύδω να σας εκφέρω τα εγκάρδια συγχαρητήριά μου για την θαυμαστή πρωτοβουλία σας.

Η λαμπρή Ένωσή σας αποκτά τώρα ένα τόσο σπουδαίο όργανο επικοινωνίας των μελών σας, προσθέτοντας ένα επί πλέον τίτλο τιμής στις πλούσιες δραστηριότητές σας.

Δεξιός οιακοστρόφος - καθώς είσθε - του πνευματικού αυτού σκάφους, που φέρει το άγιο όνομα της αλησμόνητης πατρίδας σας, Σπάρτης της Ανατολής, το πλοιηγείτε επάξια, μέσα από τα ποικίλα ρεύματα του καιρού μας σε απάνεμα πνευματικά λιμάνια και σε σκοπούς υψηλούς και μεγάλους.

Σας εύχομαι νά 'ναι μακρύ το ταξίδι της «Σπάρτης της Ανατολής», μακρόβιο και έμφορτο πάντα με δικαιωμένες ελπίδες και ευγενείς επιδιώξεις.

Με πολλήν εκτίμηση
Δημήτρης Ν. Κλειδάς»

Παρουσιάζουμε, με πολλή συντομία, τις εκδηλώσεις μας από 1/5/1989 έως 30/9/1989, κατά χρονολογική σειρά.

Κυριακή, 14 Μαΐου: Η ΕΤΗΣΙΑ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η καθιερωμένη ετήσια εορτή μας σημείωσε κι εφέτος μεγάλη επιτυχία, αν κρίνουμε από τη συμμετοχή μελών και φίλων, επισήμων κι εκπροσώπων προσφυγικών σωματείων. Η εκδήλωση άρχισε με την Αρτοκλασία και το ιερό Μνημόσυνο στο μητροπολιτικό ναό των Αγ. Αναργύρων, όπου εχοροστάτησε ο άγιος Ηλιούπολεως και συνεχίστηκε με ειδικό πανηγυρικό πρόγραμμα στο Πνευματικό μας Κέντρο. Εμφανίστηκαν στο πρόγραμμα αυτό: η Χορωδία του Ζαννείου Γυμνασίου Πειραιά υπό τη δ/νση της καθηγήτριας κ. Δ. Σκουλαξένου - Αράπη και το συγκρότημα μικρασιατικών χορών του Συλλόγου Περαμίων - Κυζικηνών από το Μ. Πεύκο Αττικής. Η συμπατριωτισά μας θησοποίος κ. Σμαράγδα Σμυρναίου διάβασε αποσπάσματα από τα Απομνημονεύματα του Παπαϊωακείου που αναφέρονται στη μεγάλη έξοδο των Σπαρταλήδων, μετά την Καταστροφή.

Ο Πρόεδρος της Ένωσης κ. Χάρης Σαπουντζάκης αναφέρθηκε, με την ευκαιρία της εορτής της μητέρας, στην προσφορά της Σπαρταλίας γυναικάς.

Το πρόγραμμα έκλεισε με την επίσκεψη των εγκαινίων της Έκθεσης Φωτογραφίας των καλλιτεχνών **Α. Κρασά και Δ. Κούρτη** (λειτούργησε ως τις 20/5) και με μικρή δεξιωση. Το πιό εντυπωσιακό μέρος του προγράμματος ήταν η ειδική απονομή του μεταλλίου της Ένωσης στον Πρόεδρο της Ο.Π.Σ.Ε. και της Ενώσεως Σμυρναίων κ. Τάκη Βεζυργιάννη για το εθνικό έργο που επιτελεί η Ομοσπονδία. Το μετάλλιο παρακλήθηκε και το επέδωσε ο Υπουργός Επικοινωνιών - Μεταφορών κ. **Γιάννης Χαραλάμπους**, επ. μέλος μας. Μίλησαν σχετικά για την προσπάθεια να μη σβήσουν ποτέ οι μηήμες και να μεταλαμπαδευθεί η μικρασιατική ιδέα ως πολιτισμικό αγαθό μέγα εκτός από τον κ. Υπουργό και τον τιμώμενο οι πρόεδροι μικρασιατικών σωματείων της Θεσσαλονίκης που παρευρίσκονταν στην εκδήλωση κ.κ.: **Ευθ. Αρζόγλου, Γεώργ. Πετρίδης και Γεώργ. Καρπούζας**. Στην Επήσια γιορτή μας παρευρέθηκαν εκτός των πολλών άλλων φίλων εκπροσώπων αρχών, σωματείων κλπ. ο δήμαρχος κι ο επιτ. δήμαρχος Ν. Ιωνίας κκ. Ηρ. Γκότσης και Γ. Δομνάκης, οι δημ. σύμβουλοι: Βογιατζόγλου, Περτσεμλίδης, Ρουμελιώτακης, ο περ. σύμβουλος Θανόπουλος. Επίσης αναγνώσθηκε ειδικό μήνυμα του Προέδρου της Ν. Δημοκρατίας κ. Κ. Μητσοτάκη.

Δευτέρα, 15 Μαΐου: ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΥΜΟ ΓΙΑ ΤΟ Δ. ΔΟΥΚΑΡΗ. Το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ν. Ιωνίας σε συνεργασία με την Ένωσή μας τίμησαν τον αλησμόνητο Ιωνιώτη ποιητή **Δημήτρη Δούκαρη** με ειδική εκδήλωση στην οποία παραβρέθηκαν πολλοί άνθρωποι των Γραμμάτων και των Τεχνών. Εισαγωγικά για την εκδήλωση, που έγινε στο Πν. Κέντρο μας, μίλησαν ο δήμαρχος Ν. Ιωνίας κ. Γκότσης κι ο Πρόεδρός μας. Για τον ποιητή και το έργο του μίλησαν ο καθηγητής **Πανεπιστημίου Αθηνών** κ. **Μερακλής** και ο συγγραφέας κ. **Γιακουμάκης**.

Αποσπάσματα από έργα του απέδωσε ο συμπατριώτης μας σκηνοθέτης και θησοποιός Πολύκαρπος Πολυκάρπου.

Δευτέρα, 22 Μαΐου: Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ. Στην Επήσια Γενική Συνέλευση

των τακτικών μελών (εκλογοαπολογιστική) Πρόεδρος εξελέγη, καταρχήν, ο κ. Ιω. Πεσματζόγλου και μέλη του Προεδρείου (γραμματείς και εφορ. επιτροπή) οι: Χαρ. Αθραμίδης, Μαρία Δημητριάδου, Γαβριέλλα Ευαγγέλου και Μαρ. Δρίβα.

Ο Πρόεδρος του απερχομένου Δ.Σ. ανεφέρθη στον απολογισμό πεπραγμένων, ενώ ο Ταμίας κ. Παπαγερασίου παρουσίασε τον Οικ. απολογισμό του έτους 1988, που είχε, σε γενικές γραμμές, ως εξής:

Έσοδα: 2.852.658 δρχ.

Έξοδα: 2.136.207 δρχ.

Υπολ. σε νέα χρήση: 716.451 δρχ.

Η εκπρόσωπος της Εξελ. Επιτροπής κ. Ιουλία Τριανταφυλλίδου Τσίγκα ανάγνωσε την 'Εκθεση της Επιτροπής και στην συνέχεια η Συνέλευση ομόφωνα ενέκρινε τα πεπραγμένα κι απάλλαξε το Δ.Σ. κάθε ευθύνης.

Ο Πρόεδρος κ. Σαπουντζάκης παρουσίασε τον Προϋπολογισμό του οικ. έτους 1989, ο οποίος σε γενικές γραμμές έχει:

Έσοδα 5.666.451 δρχ.

Έξοδα 4.950.000 δρχ.

Πρόβλεψη αποθεματικού: 716.451 δρχ.

Ο λόγος κατόπιν δόθηκε στον κ. Κ. Ελμαλόγλου, ο οποίος ομίλησε για την πολιτική της Ενώσεως στο θέμα των κληροδοτημάτων και την προσπάθεια που γίνεται για την αξιοποίησή τους.

Ακολούθησε η διεξαγωγή των αρχαιρεσιών για νέο Δ.Σ. κι Εξ. Επιτροπή στη 2ετία 1989-1991.

Τα μέλη που εξελέγησαν, πλήν του κ. Π. Ασλάνη, ο οποίος παραιτήθηκε, συγκροτήθηκαν σε σώμα, το οποίο όμως έμελλε ν' ανασυγκροτηθεί εκ νέου μετά τον επισυμβάντα αδόκητο θάνατο του αντιπροέδρου μας Λουκά Ουλκέρογλου.

Η πλήρης σύνθεση του νέου Δ.Σ. και της Εξ. Επιτροπής αναφέρεται σε άλλη στήλη.

* Την ίδια μέρα είχαν κληθεί τα μέλη και σε 'Εκτακτη Γεν. Συνέλευση, με σκοπό την Τροποποίηση του Καταστατικού, κατά το σχέδιο

που είχε ετοιμάσει το Δ.Σ. και τις ενδεχόμενες τροποποιήσεις τους. Δυστυχώς δεν υπήρξε η απαιτούμενη για Τροποποίηση Καταστατικού απαρτία και τελικά η Συνέλευση αναβλήθηκε.

Με το ίδιο αντικείμενο, δηλ. **Τροποποίηση Καταστατικού** θα οριστεί προσεχώς νέα ημερομηνία Γεν. Συνέλευσης. Παρακαλούνται από τώρα τα μέλη να παραστούν οπωσδήποτε. Υπάρχει σοβαρότατος λόγος.

Το σχέδιο του Καταστατικού βρίσκεται στα Γραφεία μας. 'Οποιος θέλει μπορεί να το μελετήσει. Δυνατότητα κυκλοφορίας - ως σχεδίου - δεν είναι δυνατή.

25-28 Μαΐου: ΟΙ ΣΚΑΚΙΣΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ. (Αναφερόμαστε σχετικά στη στήλη Σκακιού).

22-29 Αυγούστου: Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑ. (Αναφερόμαστε σ' άλλες σελίδες).

Η ΕΝΩΣΗ ΜΑΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΣΕ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ Ο.Π.Σ.Ε.

Το διήμερο 23-24 Σεπτέμβρη 1989 η Ένωσή μας πήρε μέρος σε δύο εκδηλώσεις της Ο.Π.Σ.Ε.: τη Γενική Συνέλευση των σωματείων - μελών που έγινε το Σάββατο 23 του μήνα στη στέγη της Ενώσεως Σμυρναίων και τον εορτασμό της ημέρας Μνήμης, το καθιερωμένο Μνημόσυνο στο Μητροπολιτικό ναό της Αθήνας, την Κυριακή, 24.

Στη Γ. Συνέλευση μας εκπροσώπησε ο Πρόεδρός μας κ. Χ. Σαπουντζάκης, ενώ στον εορτασμό στη Μητρόπολη κλιμάκιο μελών του Δ.Σ. από τους κ.κ. Σαπουντζάκη, Ελμαλόγλου, Κοκκινίδη και την κυρία Αιγυπτιάδου. Στεφάνι στον ανδριάντα του Χρυσοστόμου Σμύρνης και των δημιουργόντων Κλητηρίου για την Ένωση ο κ. Γ. Κοκκινίδης.

ΤΟ ΝΕΟ Δ.Σ. ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Το καινούργιο Δ.Σ. της Ενώσεως μας, για τη 2/ετία 1989-1991 συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Πρόεδρος

ΧΑΡΗΣ ΣΑΠΟΥΝΤΖΑΚΗΣ

Αντιπρόεδρος

ΗΛΙΑΣ ΜΩΡΑΛΟΓΛΟΥ

Γ. Γραμματέας

ΚΙΜΩΝ ΕΛΜΑΛΟΓΛΟΥ

Ειδ. Γραμματέας

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΟΥΡΜΟΥΣΟΓΛΟΥ

Ταμίας

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑΓΕΡΑΣΙΜΟΥ

Μέλη

ΣΑΛΩΜΗ ΔΟΜΝΑΚΗ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΚΚΙΝΙΔΗΣ, ΝΙΚΟΣ ΧΑΤΟΓΛΟΥ, ΡΟΥΛΑ ΑΙΓΥΠΤΙΑΔΟΥ.

Ορίστηκαν εξάλλου και τα μέλη των διαφόρων Επιτροπών

Γ. Κοκκινίδης

Σ. Δομνάκη

Ν. Χατόγλου

Χ. Σαπουντζάκης

Π. Δουρμούσογλου, Σ. Δομνάκη, Ν. Χατόγλου

Ηλ. Μωραλόγλου, Κ. Ελμαλόγλου, Χ. Παπαγερασίμου, Π. Ασλάνης

Π. Δουρμούσογλου, Σ. Δομνάκη, Ρ. Αιγυπτιάδου, Μ.

Χατόγλου

Β. Βογιατζόγλου, Χ. Σαπουντζάκης, Σ. Δομνάκη

Χ. Σαπουντζάκης, Γ. Κοκκινίδης

Αν. Κιοσόγλου, Ελ. Ελμαλόγλου, Ιουλία Τριανταφύλλιου - Τσίγκα

Επ. Κοινων. δράσης

Επ. Καλ/κών Εκδ.

Επ. εκδ. εφημερίδας

Εξελ. Επιτροπή